

УДК [159.9.07+351.74]:17.022.1

Інна Вікторівна ВОРОБІЙОВА,

*старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
морально-психологічного супроводження службово-бойової діяльності
Національної гвардії України науково-дослідного центру
службово-бойової діяльності Національної гвардії України
Національної академії Національної гвардії України (м. Харків),
кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0325-7744>*

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ, ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ ІМІДЖ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ТА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ – УЧАСНИКІВ АТО

*Досліджено соціально-психологічні детермінанти, які визначають імідж
військовослужбовця Національної гвардії України у цивільного населення, яке
проживає на територіях проведення антитерористичної операції (АТО) та
суміжних з ними, та у військовослужбовців-учасників АТО.*

Очевидно, що діяльність з оптимізації іміджу військовослужбовців Національної гвардії України (НГУ) неможлива без всебічного вивчення його сучасного стану, виявлення соціально-психологічних детермінант і динаміки його формування.

Дослідження проводилось за допомогою анкети, яка дозволила оцінити суб'єктивну значущість різних соціально-психологічних детермінант в процесі формування іміджу військовослужбовця НГУ.

Так, перший і другий блок авторської анкети присвячено визначенню ідеальних уявлень про характеристики військовослужбовців і їх діяльності (їх значущість в структурі образу військовослужбовця і його діяльності), третій – безпосереднім характеристикам військовослужбовців і їх професійної діяльності. Крім того, анкета включає питання, які відбивають «фільтри реалізації і сприйняття» і «впливи на формування думки» та «здатність поширювати думку». Зміни, які відбуваються на перехресті «демонстрації характеристик і діяльності військовослужбовцем» і «сприйняття їх населенням» визначалися за допомогою засобів математичної статистики, при порівнянні відповідей наданих на анкету військовослужбовцями і цивільним населенням. Звісно, ми усвідомлюємо, що таке порівняння не відбиває усі нюанси цього «перехрестя».

Крім того, в розробленій анкеті запропоновано оцінити імідж військовослужбовців НГУ у різні «історичні періоди», що дозволяє визначити значущість запропонованих соціально-психологічних детермінант для динаміки іміджу військовослужбовця. Для цього було використано кореляційний і дисперсійний аналізи.

В дослідженні взяли участь військовослужбовці НГУ (офіцери, військовослужбовці військової служби за контрактом, строкової служби, за мобілізацією, усі з досвідом участі в АТО); цивільне населення, яке проживає на території проведення АТО (м. Слов'янськ, де активні дії військовослужбовців НГУ з приводу АТО на «теперішній час» закінчено, та м. Маріуполь, де дії військовослужбовців НГУ з приводу АТО знаходяться в активній стадії); цивільне населення, яке проживає на території, що межує з територією проведення АТО (м. Харків).

Вибірка «цивільного населення» – це типові представники активного працездатного населення, чоловіки та жінки у віці від 20 до 60 років, з середньою (незакінченою, повною, середньо-спеціальною) та вищою (незакінченою, в тому числі студенти, повною) вищою освітою, які працюють (вчаться) у державному та приватному секторі народного господарства країни.

Результати проведеного дослідження дозволили дійти певних висновків. Так, імідж військовослужбовця НГУ у свідомості цивільного населення залежить від міри і характеру взаємодії з військовослужбовцями. Оцінки змінних, що визначають формування іміджу військовослужбовця НГУ у самих військовослужбовців і у цивільного населення, яке проживає в зоні проведення АТО, є досить близькими. Втім, якщо у мешканців м. Слов'янськ деяке збільшення негативу у ставленні до військовослужбовців НГУ є наслідком відчуття незахищеності їх прав, залежності від волі військовослужбовців НГУ, то завищені оцінки маріупольців є наслідком очікувань, покладанням на військовослужбовців сподівань, що вони здатні захистити цивільних. Так, досить позитивно оцінюючи самих військовослужбовців НГУ, слов'янці менш позитивно оцінюють їх діяльність, особливо ті її аспекти, які передбачають цивільне населення у якості об'єкту дій військовослужбовців. Відповідно, вони висувають більше вимог до моральних якостей військовослужбовців, до правомірності їх дій. Маріупольці не лише високо оцінюють характеристики військовослужбовців, але й самі, проявляючи вимогливість до військовослужбовців НГУ, очікують такої вимогливості і від інших цивільних і від самих військовослужбовців. Тому для збереження отриманої «авансом» позитивності іміджу військовослужбовцям дуже важливо виправдати такі очікування своїх «підзахисних».

Для військовослужбовців НГУ і цивільного населення, яке проживає на території проведення АТО, важливим джерелом, яке здатне здійснювати корегуючий вплив на думку щодо військовослужбовців, є повідомлення перших осіб країни та мережа Інтернет. Зазначимо також, що цивільне населення, яке проживає на території проведення АТО, намагається уникати корегуючого впливу «проросійських» джерел, втім

військовослужбовці НГУ намагаються активно відслідковувати те, в якому світі їх представляють ці джерела. Цивільне населення, яке проживає на території проведення АТО, відчувається ізольованим і залежним. На цьому фоні збільшується вплив на його ставлення до військовослужбовців людей, які «проривають цю ізольованість» (волонтерів) та людей, які організовують взаємодію і консолідацію суспільства на території проведення АТО (членів громадських організацій).

Військовослужбовці НГУ досить добре усвідомлюють «проблемні» місця взаємодії з цивільним населенням в зоні проведення АТО, вони намагаються контролювати свою поведінку в зоні АТО, контролювати поширення інформації, яка може здійснити вплив на їх імідж на території АТО. Проте, повертаючись із зони АТО, демобілізовані військовослужбовці можуть припускати зухвалої, інколи неетичної чи неправомірної поведінки, що значно посилює дію негативних установок щодо діяльності військовослужбовців НГУ у свідомості цивільного населення, яке проживає у містах, що межують з територією проведення АТО (м. Харків). І на відміну від цивільних, які мешкають на території АТО, харків'яни вважають себе незалежними від корегуючих впливів «офіційних джерел» і здатними формувати суспільну думку щодо військовослужбовців НГУ усіма доступними їм засобами, в тому числі через Інтернет і ЗМІ.

Отримано 28.02.2017

УДК 037.011.33(477)

Сергій Петрович ГІРЕНКО,

професор кафедри педагогіки та психології

факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат педагогічних наук, доцент;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4871-5481>

КОМУНІКАТИВНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ОПЕРАТОРІВ СЛУЖБИ «102»

Розглянуто деякі професійно-педагогічні аспекти комунікативної підготовки працівників поліції «Служба 102». Визначено змістовні компоненти та психолого-педагогічні умови ефективної особистісної комунікації із заявниками в типових службових ситуаціях, проаналізовано сучасні освітні механізми розвитку особистого потенціалу працівників контакт-центрів та формування їх професійної культури спілкування з громадянами.